

AB FONLARI VE KULLANIMI

1999 yılında Helsinki Zirvesi'nde Türkiye'nin "aday ülke" olarak ilan edilmesi Türkiye-AB ilişkilerinde politik bir dönüm noktası olduğu kadar Türkiye-AB mali ilişkilerinde de yeni bir sürecin başlangıcı olmuştur.

Avrupa Birliği, önce aday ülkelerin her biri için ne kadar fon ayıracağını belirlemekte, miktarın belirlenmesinin ardından, bu fonların hangi programların desteklenmesinde kullanılacağına karar vermektedir. Bu süreçte, Avrupa Birliği tek başına karar almamakta; Avrupa Komisyonu temsilcileri Türk yetkililer ile bir araya gelerek programlama toplantıları düzenlemektedir.

Toplantılarda program seçimi yapılırken; söz konusu programın Türkiye'nin AB müktesebatına uyumuna katkıda bulunması, Ulusal Programdaki önceliklere destek vermesi ve katılım öncesi stratejilerin uygulanmasına katkıda bulunması şartı aranmaktadır.

Programların seçimi konusunda nihai karar Avrupa Komisyonu ve Avrupa Birliği Genel Sekreterliği ve ilgili bakanlıklar tarafından verilmektedir.

Proje sahipleri, projelerini herhangi bir teklif çağrısı olmadan direkt olarak Avrupa Komisyonu'na sunamazlar. Bir projenin bu fonlardan yararlanabilmesi için ilk önce projenin konusu ve hedefleri ile uygunluk gösteren bir programın yıllık programlama kapsamına alınmış olması gerekmektedir.

Başvurunun yapılabilmesi için ise programa katılım için teklif çağrısının yapılmış olması gerekmektedir.

Avrupa Birliği tarafından sağlanan fonlar; hibeler, krediler ve ihaleler olarak üç ana başlık altında gruplandırılabilir.

Hibeler

Hibeler, kar amacı gütmeyen projelere eş finansman sağlamaktadır. Proje giderlerinin bir bölümünün proje koordinatörü ve ortaklar arasında paylaşılması gerekmektedir. Bir projenin hibelerden yararlanabilmesi için ilgili programın hedefleri ile örtüşmesi gerekmektedir.

Hibeler tam olarak ihale niteliği taşımamalarına rağmen, AB'nin mali yardım sisteminde ihale başlığı altında yer almaktadır. Hibeler kamuoyuna teklif çağrıları olarak duyurulur. Program bütçesinin 2.000.000 Euro'dan düşük olması, hibe miktarının 100.000 Euro'dan düşük olması ve programın sadece o ülkenin başvuru sahipleri için şekillendirilmiş olması gibi durumlar dışında her zaman uluslararası teklif çağrısı yapılır.

Teklif çağrısında programa başvurabilecek kurum ve kuruluşlar, başvuru kriterleri, başvuruyu hazırlamak için gerekli belgeler, son başvuru tarihi ve başvurunun nereye iletileceği konusunda

bilgiler yer almaktadır. Başvuru belgeleri Avrupa Birliği tarafından istenen biçimde, özenli bir şekilde ve eksiksiz olarak doldurulmalıdır.

Başvurular arasından seçilen proje sahibi kurumlarla hibe sözleşmeleri imzalanır.

Teklif çağrıları Avrupa Komisyonu Türkiye Delegasyonu'nun web sitesinden (www.avrupa.info.tr/) ve

Avrupa Birliği resmi sitesinden (www.europa.eu.int/comm/europeaid/cgi/frame12.pl) takip edilebilir.

Topluluk Programları

Proje sahiplerine sunulan bir fırsat da, "Topluluk Programları"dır.

"Topluluk Programları" üye devletler tarafından gerekli görülen konularda, işbirliğini teşvik etmek amacıyla düzenlenen programlardır. Her topluluk programı belirli bir süre için geçerlidir.

Ülkemiz Topluluk Programlarının yanı sıra, Topluluk Ajansları'na da katılabilmektedir. Bu ajanslar, AB kurumlarından farklı olarak kendi tüzel kişilikleri olan kurumlardır. Avrupa Topluluk Ajansı olarak adlandırılan 18 kurum bulunmaktadır.

Topluluk Programları ve Ajanslarına katılabilmek için tüm katılımcı ülkelerin katılım başvurularını yapmaları, her program için ayrı Mutabakat Anlaşması imzalamaları ve yıllık aidat ödemeleri

gerekmektedir. Aday ülkelerin yükümlü olduğu aidat katkısı ülkelerinde nüfuslarına ve Gayri Safi Milli Hâsıllarına göre belirlenmektedir. AB Komisyonu tarafından Türkiye'ye sağlanan yardımların bir bölümü bu aidatların ödemesinde kullanılmaktadır.

Eylül 2002'de Türkiye'nin Topluluk Programlarına katılımının genel esaslarını belirleyen Çerçeve Anlaşma yürürlüğe girmiştir. Bu anlaşma ile o dönemde aday olan Doğu ve Merkez Avrupa ülkelerinin katılımına açık olan programlardan Türkiye'nin de yararlanabilmesi sağlanmıştır. Ayrıca Türkiye'nin Topluluk Programlarına katılım için gerekli katkıyı yapması durumunda üye ülkeler ile eşit şartlarda bu programlara da katılabileceğine karar verilmiştir. Her Topluluk Programı için Avrupa Komisyonu ile ayrı ayrı Mutabakat Zaptı imzalanmaktadır.

İhaleler

Avrupa Birliği Türkiye'de desteklediği programlar kapsamında hayata geçirilecek faaliyetlere bağlı olarak; hizmet alımı, mal alımı ve inşaat işleri ihaleleri düzenlemektedir.

Hizmet İhaleleri: AB destekli programlar için araştırma, danışmanlık, eğitim gibi hizmetlerin satın alınması için kullanılır.

Mal Alımı İhaleleri: AB destekli programlar kapsamındaki projelerin uygulanmasında kullanılmak üzere ekipman ve malzeme alınması için kullanılır.

İnşaat İhaleleri: AB destekli programlar kapsamındaki inşaat işleri için kullanılır.

AB ihalelerine üye ve aday ülkelerde faaliyet gösteren, faal durumda olan gerçek ve tüzel kişiler katılabilmektedir.

Türkiye'de hizmet, mal, inşaat ihaleleri ve ihale başlığı altında değerlendirilmekte olan hibeler ile ilgili ihalelerin açılması, kazanan kurumlarla sözleşme imzalanması, ödemelerin yapılması, muhasebe işlemleri ve raporlamalardan Merkezi İhale ve Finans Birimi sorumludur.

Merkezi İhale ve Finans Birimi, Şubat 2002'de "Merkezi Olmayan Yapılanma" kapsamında AB ile Türkiye arasında imzalanan Mutabakat Zaptı ile kurulmuştur. "Merkezi Olmayan

Yapılanma" Avrupa Birliği'nin mali yardımlarının farklı evrelerinin değişik birimler tarafından yürütülmesini sağlamaktadır.

Programlar açılmadan önce, ihalelerin ön duyuruları yapılmaktadır. İhale duyuru ve ön duyuruları Avrupa Komisyonu Türkiye Temsilciliği'nin web sayfasında (www.avrupa.info.tr/) yayınlanmaktadır. Duyuruları yapılan ihaleler Merkezi İhale ve Finans Birimi'nin web sayfasından (www.cfcu.gov.tr/) da takip edilebilir.

İhale sürecinin şeffaf bir şekilde, tüm taraflara eşit fırsatlar verilerek yürütülmesi gerekmektedir. Fonların kullanımını düzenleyen AB yönetmeliklerine göre; ekonomik açıdan en avantajlı teklifin seçilmesi gerekmektedir. Ancak bu kriterin yanında; teklif sahibinin gerekli teknik yeterlilik ve vasıflara sahip olması gerekmekte ve teklif ile birlikte sunulan teminatlar dikkate alınmaktadır.

İhale çeşidine göre sınırlı ya da açık ihale sistemi uygulanabilmektedir. Hizmet ihaleleri için genelde, ön duyuru sonrasında resmi ilgi beyanı sunan şirketler arasından kısa listenin hazırlandığı sınırlı ihale sistemi kullanılmaktadır.

Mal alımları ihaleleri için ise, uluslararası ya da yerel açık ihale sistemi uygulanmaktadır. 150.000 Euro'nun üzerinde bütçeye sahip ihaleler için uluslararası açık ihale metodu kullanılır ve ihale AB Resmi Gazetesi'nde ve yerel/ulusal basında duyurulur. 30.000-150.000 Euro arasındaki bütçeler için ise yerel açık ihale metodu kullanılır ve ihale yerel basında duyurulur.

İnşaat ihaleleri için de benzer yöntemler uygulanmaktadır. 5.000.000 Euro'dan fazla değerdeki inşaat hizmetleri için uluslararası açık ihale, değeri 5.000.000 Euro'dan az olan işler için ise yerel açık ihale yöntemi kullanılmaktadır. Değeri 100.000.000 Euro'dan

fazla olan hizmetler için ise sınırlı uluslararası ihale yöntemi uygulanabilmektedir.

İhale duyurularında; ihalenin içeriği, katılım şartları, başvuru tarihleri ile ilgili bilgi verilmektedir. Duyuruda ayrıca ihale dosyasına nasıl ulaşabileceği bildirilmektedir.

İhale Dosyası'nda ise; alınacak mal, hizmet yada inşaat faaliyetleri ile ilgili bilgiler ve aranan teknik özellikler detaylı olarak belirtilmektedir.

Krediler

Avrupa Yatırım Bankası Kredileri

Avrupa Yatırım Bankası Türkiye'de kamu ve özel sektör tarafından gerçekleştirilen yatırım projeleri için kredi imkânı sunmaktadır. Avrupa Yatırım Bankası kredileri özel sektörde; imalat sanayi, turizm, hizmetler ve tarıma dayalı sanayide faaliyet gösteren firmaların yatırım projelerine finansman sağlamaktadır.

Avrupa Yatırım Bankası kredileri aşağıda belirtilen bankalar aracılığı ile kullanılmaktadır:

- Türkiye Sınai Kalkınma Bankası
- Türkiye Vakıflar Bankası
- Türkiye Kalkınma Bankası
- Türkiye Halk Bankası
- T.C Ziraat Bankası

Gerçekleştirilecek projenin toplam yatırım tutarının minimum 500.000 Euro, maksimum 25.000.000 Euro olması gerekmektedir. Alınan kredi yatırım tutarının %50'sini geçmemektedir. Faiz oranları bankalara göre değişiklik gösterebilmektedir.

Orta Ölçekli İşletmeler için Kredi İmkânları

Alman Yatırım Bankası ile Avrupa Birliği tarafından ortak finanse edilen bu krediler 150 kişiden az çalışanı olan ve yıllık cirosu 27 milyon Euro'yu geçmeyen orta ölçekli işletmelere yöneliktir.

Sektörel herhangi bir kısıtlamanın olmadığı bu krediler Türk Ekonomi Bankası (TEB) ve Fortis aracılığı ile kullanılmaktadır.

Kredi detayları ile ilgili olarak aracı bankalar ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Küçük Ölçekli İşletmeler İçin Kredi İmkânları

Avrupa iş merkezlerinin açıldığı İzmir, İzmit ve Gaziantep şehirlerindeki işletmelerin kullanabildiği bu krediler 50 kişiden az çalışana sahip ve 1 milyon doları geçmeyen varlığı olan işletmelere yöneliktir.

Kredi başvurusu iş geliştirme alanında bir proje için yapılmalıdır ancak içerik konusunda başka herhangi bir sınırlama bulunmamaktadır. İşletme başına alınan kredi miktarı 30.000 Euro'yu aşmamaktadır.

Krediler Türk Ekonomi Bankası (TEB), Fortis ve Finansbank aracılığı ile kullanılmaktadır.

Kredi detayları ile ilgili olarak aracı bankalar ile kontakta geçilmesi gerekmektedir.

EU Funds and Their Use

The European Union builds partnerships with countries that share the same basic values of democracy, human rights and the market economy. The EU contributes financially to these countries' economic and social development through a variety of financial instruments.

Some of these countries in Europe seek eventual EU membership. If accepted as candidate countries, they get increased financial support, called pre-accession funding.

The EU finances every year thousands of projects in Turkey, from social services to enterprise support and regional development. All projects have a single objective: preparation for EU membership.

The EU-funded projects support:

- *functioning of the market economy and increased competitiveness*
- *adoption, implementation and enforcement of EU legislation*
- *civil society dialogue between EU and Turkey*
- *preparation for managing the Structural Funds*

The pre-accession financial assistance to Turkey provided by the European Community funds generate numerous contracting opportunities in the areas of service, supply, works, twinning and grants. To ensure transparency and equal treatment, tenders and calls for proposals are published regularly on the following websites.

EuropeAid Co-operation Office (EuropeAid)
<http://ec.europa.eu/europeaid/cgi/frame12.pl>

The Central Finance and Contracts Unit (CFCU)
<http://www.cfcu.gov.tr>

Delegation of the European Commission to Turkey
<http://www.avrupa.info.tr>